

	<p>Списание ЕПОХИ Издание на Историческия факултет на ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“</p> <p>Journal EPOCHI [EPOCHS] Edition of the Department of History of “St. Cyril and St. Methodius” University of Veliko Tarnovo</p>		<p>Том / Volume XXXI (2024). Книжка / Issue 1</p>
---	---	--	---

DOI: 10.54664/HMUD6062

ДОБРА ПРАКТИКА ЗА СЪВРЕМЕННО НАУЧНО СЪТРУДНИЧЕСТВО

Иван РУСЕВ*

A GOOD PRACTICE FOR MODERN SCIENTIFIC COLLABORATION

Ivan ROUSSEV

Abstract: *This paper presents a good practice for modern scientific collaboration: the foundation of the Bulgarian Association of Scientific Historical Journals in November 2022 with the participation of eight Bulgarian scientific journals in the field of history, indexed in Scopus and/or Web of Science. These journals are presented in the paper. The objectives of the association, aimed at boosting scientific ethics and at better editorial activity of the editorial boards, are also outlined. The humanities have their specificities, different from those of the natural sciences, mathematics or medicine, which necessitates not competition, but cooperation between scientific journals in this field, published in a country or region.*

Keywords: *science; historical journals; memorandum; scientific collaboration; editorial boards.*

На 25 ноември 2022 г. представители на редакционните колегии на осем български исторически научни списания обсъждат, приемат и подписват обща платформа, под формата на Меморандум, за взаимодействие с цел повишаване на качеството на научната продукция в страната и в региона. На заседанието единодушно се гласува създаването на **Българска асоциация на научните исторически списания** (БАНИС). Този акт бележи началото на нова форма на научно сътрудничество, съобразена с предизвикателствата пред съвременна хуманитаристика.

Кои са списанията, включили се в сдружението?

Това са както утвърдени през годините издания, така и нови такива, като всичките вече са индексирани в световните бази данни SCOPUS и Web of Science. Редом с „История“, научно списание от „семейството“ на Националното издателство за образование и наука „Аз-буки“ при Министерството на образованието и науката [Списание „История“..., pass] е едно вече утвърдено университетско издание – списание „Епохи“, издание на Историческия факултет на Великотърновския университет „Св. св. Кирил и Методий“, което излиза от 1993 г. [Списание „Епохи“..., pass]. Две са изданията на Института за исторически изследвания при Българската академия на науките, които десетилетия наред публикуват изследвания в областта на българската история: “Bulgarian Historical Review” [Списание “Bulgarian Historical Review”..., pass]

* **Иван Русев** – доктор на историческите науки, професор в Икономически университет – Варна, член-кореспондент на Българската академия на науките; <https://orcid.org/0000-0002-7143-7651>; Web of Science Researcher ID AAN-4300-2020; ivrusssev@ue-varna.bg; ivrusssev@yahoo.com

и „Исторически преглед“ [Списание „Исторически преглед“..., pass], а “Etudes balkaniques” е добре известният научен официоз на Института за балканистика с Център по тракология при Българската академия на науките, профилиран по проблемите на балканската история [Списание “Etudes balkaniques”..., pass]. Две са и научните списания в областта на археологията: „Археология Булгарика“ / “Archaeologia Bulgarica” [Списание „Археология Булгарика“..., pass] и „Българско е-списание за археология“ / „Bulgarian e-Journal of Archeology” [Списание „Българско е-списание за археология“..., pass]. Меморандумът е подкрепен и от издание, специализирано в областта на стопанската история: „Известия на Центъра за стопанско-исторически изследвания“ / “Proceedings of the Centre for Economic History Research” [Списание „Известия на Центъра за стопанско-исторически изследвания“..., pass].

Всички тези списания вече имат своето утвърдено място в световните бази данни. Няма никакво съмнение, те са го заслужили с качеството на публикуваните в тях материали. Ето защо пред тях стои общата цел да задържат и дори да надградят качествената редакторска работа, като само по този начин биха отстоявали позициите си в световната наука.

Имат и още нещо общо – географския ареал, който повечето от тях покриват като научен интерес: българските земи, Балканите, Черноморието, Източното Средиземноморие, Югоизточна Европа и историята на народите, живели в тези географски региони. Но тъй като целите и обхвата на въпросните списания не са едни и същи (иначе би било безсмислено тяхното самостоятелно съществуване), то много повече са възможностите за сътрудничество, отколкото опциите за конкуренция. Всъщност ако има конкуренция, то тя е само с цел преследване на високото научно качество. Това очевидно се оценява и от научната общност в страната и чужбина, която предлагайки свои текстове в едно или друго от въпросните списания, отчита специфичните профили на всяко от тях, отчита и различните интереси на техните читателски аудитории. Могат да се дадат много примери в това отношение с публикации от последните години на наши и чужди учени, поместени в списанията [Бонева, В. 2022; Бонева, В. 2023; Горанчев, В. 2022; Горанчев, В. 2022 а; Горанчев, В. 2022 б; Русев, И. 2020; Rusev, I. 1999].

Какво включва сътрудничеството между списанията, предвидено в рамките на Меморандума?

При обсъждането на текста на Меморандума главните редактори и представители на редакционните колегии на списанията, подписали се под документа, са единодушни относно някои основни въпроси. На първо място много важно е придържането към високите научни стандарти за подбор, редактиране и публикуване на научни текстове, което би позволило българските научни издания в областта на хуманитаристиката да са достатъчно добре „видими” в световното научно пространство.

Редакциите на списанията се съгласяват да си сътрудничат срещу проявите на нарушения на научната етика в предлаганите за публикуване статии. Съвременните технически средства дават добри възможности за разкриване на случаите на подобие и плагиатство, но при хуманитарните науки това не винаги е толкова лесно постижимо, тъй като изследванията са по-обемни като структура и по-сложни като излагане на идеи и хипотези. Липсва този стандартен, кратък и лесно разпознаваем за изкуствения интелект формат, характерен за точните науки, например. Ето защо, нужна е специфичната експертиза на редактора и на рецензентите, дори когато програмата за разкриване на подобие показва нисък процент на такова. А сътрудничеството между редакциите на списания в една и съща област би било най-добрата гаранция за спазване на научната етика.

Подписалите меморандума главни редактори се договарят при нужда да обменят данни помежду си за своите рецензенти, да си препоръчват и осигуряват рецензенти по процедурата реер-review, което цели да повиши качеството на списването на изданията.

Обсъдена и приета е една специфична форма на сътрудничество, касаеща на пръв поглед технически въпрос. Но само на пръв поглед, защото всъщност проблемът е твърде значим и не

само технически. Редакциите на списанията приемат да се придържат към общоприетите научни стандарти, което да позволи стриктното разпознаване на цитиранията на латиница по данните на Web of Science и SCOPUS за имената на авторите, названието на списанието, заглавието на цитираната статия, година, том, брой, пагинация и DOI. Тази мярка се определя, за да се повиши цитируемостта, отчитана от Web of Science и SCOPUS, с цел издигане на списанията по показателите в СИБД (в Jif / CiteScore rank) на списанията. Директната комуникация между редакциите би била много полезна. В случай че някое списание промени своето название на български или на английски език, то се задължава да оповести останалите членове на БАНИС.

Какви са очакванията в бъдеще?

Настъпилите положителни промени в научната сфера, особено добре видими в последно време в световен план, имат своето голямо основание. Те целят да се разграничи истинската наука от лъженауката, да се въведат ясни критерии за оценка на значимостта на научните публикации, да се изведе на преден план научният морал и високото качество. Тези промени са сравнително добре припознати и отразени в българското законодателство и съвършени или не, всички, които се занимават професионално с научна дейност трябва да се съобразяват с тях. Но както вече стана въпрос, хуманитаристиката е специфична научна област, която много по-трудно се поддава на критериите за оценяване на научното качество, възникнали изначално при природните науки, математиката или медицината. Достатъчно е да се посочи само следното: отдавна наложена практика е исторически, езиковедски, филологически изследвания и свързаните с тях публикации да са предимно дело на един единствен автор, да отнемат много повече време, да са публикувани на език, различен от английския (много пъти темата и очакваната читателска аудитория го изискват!) и следователно да са по-слабо отразени в световните научни бази данни, дори, когато са стойностни по своята същност. А това със сигурност се отразява върху тяхната цитируемост и върху по-ниските показатели в профила на техните автори. Инициативи като новосъздадената **Българска асоциация на научните исторически списания** (БАНИС) и подписания във връзка с нейното учредяване Меморандум само биха подобрили в бъдеще диалога около актуалните проблеми на научната общност.

ЛИТЕРАТУРА / REFERENCES

Публикации / Publications

Бонева, В. 2022 – Вера Бонева. „Мълчал съм, но ще викам“: Петко Славейков на заточение в Трявна (юли–септември 1881). – Епохи, 2022, 2, 260–275. [Boneva, V. “I Was Silent, but I Will Shout”: Petko Slaveykov in Exile in Tryavna (July–September 1881). – Epochi, vol. 30, 2022, no. 2, 260–275. DOI: <https://doi.org/10.54664/IMCI2915>] (in Bulgarian)

Бонева, В. 2023 – Вера Бонева. Прочутият Раковски: Възрожденският деец в светлината на новоиздирени османотурски извори. – История, 2023, 5, 519–526. [Boneva, V. The Famous Rakovski: The Revival Figure in the Light of Newly Discovered Ottoman Archive Sources. – Istoriya-History, vol. 31, 2023, no. 5, 519–526. DOI: <https://doi.org/10.53656/his2023-5-7-rak>] (in Bulgarian)

Горанчев, В. 2022 – Веселин Горанчев. За ранната стопанска дейност на възрожденския предприемач Евстати Селвели и за неговото материално и финансово състояние през този период. – История, 2022, 4, 355–371. [Goranchev, V. About the Early Business Activity of the Revival Entrepreneur Evstati Selveli and his Material and Financial Condition during This Period. – Istoriya-History, vol. 30, 2022, no. 4, 355–371. DOI: <https://doi.org/10.53656/his2022-4-1-abo>] (in Bulgarian)

Горанчев, В. 2022 а – Веселин Горанчев. За стопанската дейност на Евстати Селвели през 1843 г. – Епохи, 2022, 2, 242–259. [Goranchev, V. On the Business Activity of Evstati Selveli in 1843. – Epochi, vol. 30, 2022, no. 2, 242–259. DOI: <https://doi.org/10.54664/NXKS3520>] (in Bulgarian)

Горанчев, В. 2022 б – Веселин Горанчев. За стопанската дейност на Евстати Селвели през 1842 година. – Известия на центъра за стопанско-исторически изследвания. Том VII „Дилеми на развитието“.

Варна, 2022, 308–319. [Goranchev, V. On the Economic Activity of Evstati Selveli in 1842. – Proceedings of the Center for Economic History Research. 2022, no. 7, 308–319] (in Bulgarian)

Русев, И. 2020 – Иван Русев. Приносът на „писмовника“ на Сава Доброплодни в процеса на изграждането на модерната българска търговско-правна култура. – Епохи, 2020, 1, 90–95. [Roussev, I. The Contribution of the ‘Epistolary Handbook’ of Sava Dobroplodni in the Process of Building the Modern Bulgarian Commercial and Legal Culture. – Epohi, vol. 28, 2020, no. 1, 90–95. DOI: <https://doi.org/10.54664/ZYOC9516>] (in Bulgarian)

Rusev, I. 1999 – Ivan Rusev. Factory production and commerce in the Balkan region during the Renaissance. – Bulgarian Historical Review – Revue Bulgare d’Histoire. 1999, no. 3–4, 48–74.

Интернет базирани източници / Internet sources

Списание “Bulgarian Historical Review”... – Официален сайт на сп. “Bulgarian Historical Review” <<http://www.bhr.ihist.bas.bg/>, достъпен: февруари 2024> [“Bulgarian Historical Review” <<http://www.bhr.ihist.bas.bg/>, accessible February 2024>]

Списание “Etudes balkaniques”... – Официален сайт на сп. “Etudes balkaniques” <<https://etudesbalk.org/>, достъпен: февруари 2024> [Etudes balkaniques <<https://etudesbalk.org/>, accessible February 2024>]

Списание „Археология Булгарика”... – Официален сайт на сп. „Археология Булгарика” <<https://www.archaeologia-bulgarica.com/>, достъпен: февруари 2024> [Archaeologia Bulgarica <<https://www.archaeologia-bulgarica.com/>, accessible February 2024>]

Списание „Българско е-списание за археология”... – Официален сайт на сп. „Българско е-списание за археология” <<https://be-ja.org/index.php/journal>, достъпен: февруари 2024> [Bulgarian e-Journal of Archeology <<https://be-ja.org/index.php/journal>, accessible February 2024>]

Списание „Епохи”... – Официален сайт на сп. „Епохи” <<https://journals.uni-vt.bg/epohi/bul/default.aspx>, достъпен: февруари 2024> [Journal Epohi <<https://journals.uni-vt.bg/epohi/bul/default.aspx>, accessible February 2024>]

Списание „Известия на Центъра за стопанско-исторически изследвания”... – Официален сайт на сп. „Известия на Центъра за стопанско-исторически изследвания” <<https://csii.bg/issues/>, достъпен: февруари 2024> [Proceedings of the Centre for Economic History Research <<https://csii.bg/issues/>, accessible February 2024>]

Списание „Исторически преглед”... – Официален сайт на сп. „Исторически преглед” <<http://ipr.ihist.bas.bg/>, достъпен: февруари 2024> [Istoricheski pregled <<http://ipr.ihist.bas.bg/>, accessible February 2024>]

Списание „История”... – Официален сайт на сп. „История”. <<https://history.azbuki.bg/>, достъпен: февруари 2024> [Istoriya-History <<https://history.azbuki.bg/>, accessible February 2024>]